

SATURNUS

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SATURNUS LJUBLJANA — LETO XIV ŠTEVILKA 4 — APRIL 1972

Zakaj uvajamo študij dela po metodi WF?

Rast »Saturnusa« iz razmeroma majhnega podjetja v veliko industrijsko podjetje je bila hitra, kakovostna rast tehnoloških procesov pa nam kaže, da so ti pretežno na višini, kakršna je tudi v naprednih deželah.

Ne moremo pa biti tako zadovoljni z različnimi organizacijskimi prijemi, ki so potrebni v industrijski proizvodnji. Eden izmed mnogih problemov je prav gotovo merjenje in proučevanje izdelavnih časov v proizvodnji in tudi pri pomožnih delih.

V Saturnusu smo doslej ugotavljali čase, določene s pomočjo izkušenj, statistike, štoparice in delno tudi tehničnih norm. Vse te čase smo postavljali na podlagi že določenih tehnoloških procesov in postopkov.

Pravilno proučeni in analizirani časi lahko s svojo kakovostjo vplivajo na:

- kvaliteto tehnoloških postopkov in procesov, ekonomsko pravilno izbiro strojev in postrojenj ter na izdelavo orodij;

- planiranje in terminiranje proizvodnje, ki bo čim tesneje povezano s tržnimi zahtevami;

- omogočajo merjenje in boljše izkoriščanje kapacitet;
- omogočajo pravičnejše in objektivnejše nagrajevanje v podjetju kot celoti.

Na podlagi statističnih podatkov lahko ugotovimo, da znaša doseganje norm od 90 do 160 % in tudi več, iz česar sledi, da kvaliteta časovnih normativov ne zadovoljuje

je zgoraj navedene zahteve.

Ni naš namen, da bi tu obravnavali študij dela in proučevanje časa z vseh strokovnih vidikov, ki zadevajo posamezne strokovne službe. Dotaknili bi se predvsem vprašanja vpliva, ki ga ima študij dela in časov na nagrajevanje, ker to zadeva pravzaprav največ ljudi v podjetju.

Čas je temelj delovnega ritma v proizvodnji. Čas po metodi Work-Factorja je grajen na delovnem tempu povprečnega izvajalca-delavca. Pravilno izbran delovni ritem omogoča časovno usklajevanje proizvodnih pogojev.

Čas je element, ki določa relativno vrednost dela v delovni nagoli. Čas tudi odloča o relativnem povračilu, ki ga prejme delavec-izvajalec za opravljeno delovno nalogo.

Te misli nam narekujejo zaključek, da je čas bistven element, ki vpliva na pravičnost nagrajevanja.

Upravičen je torej sklep podjetja, da tako važno vprašanje, ki zadeva zaposlene, v tako velikem podjetju ne more biti prepuščeno v urejevanje zgolj posameznikom in in njihovim večjim ali manjšim izkušnjam. Nujno je, da se uporabi ena izmed določenih metod, ki so se v svetu že uveljavile.

Podjetje se je odločilo, da bomo uvedli metodo Work-Factor za študij dela in časa. V ta namen je bil formiran oddelček za študij dela, hkrati pa je podjetje podpisalo pogodbo z ISKRO — Zavodom

za avtomatizacijo, da izobražuje kadre in tudi sodeluje pri uvajanju te metode.

Sestavni del pogodbe je tudi plan uvajanja WF metode, katerega vodilne aktivnosti so:

- snemanje in izdelava analiz,

- študij izboljšav metod dela,

- izdelava časovnih standardov,

- nagrajevanje po uvedbi norm na podlagi WF metode.

Vse te vodilne aktivnosti tečejo vzporedno, da bi v II. polletju 1972 uvedli postopoma poizkusne norme, v I. polletju 1973 pa bi norme uvedli v vseh obratih.

O problemih, ki se bodo pojavljali pri delu in o posameznih podrobnostih vas bomo še obveščali preko informacijskih sredstev našega podjetja.

LV in IP

Čestitamo za delo

To pot nas je praznik 1. maj zatekel v velikem pritisku na slabosti v našem političnem in gospodarskem življenju. Storili smo napak, ko smo začeli zanemarjati proletarca-delavca. Z izgovori, »da bi bolje šlo«, je delovni človek postajal vse bolj le izvrševalec, drugi pa so v njegovem imenu prinašali odločitve — vedrili in oblačili. Izigravanje predpisov je postala zelo cenjena spretnost, bogatenje na račun tujega dela pa vsakdanja stvar, po vzorcu buržuazne družbe že kot nekakšno merilo za sposobnost.

Spoznana je bila zmota, veliko se o njej piše, politični programi jo imajo na prvih straneh. Nekako sramežljivo, pa vendar tu in tam spet lahko beremo nekdanje delavske parole »za večji vpliv delavca pri upravljanju, za enakopravnost v družbi, za socialno pravičnost, proti korupciji« itd. Toda ko se na primer podraži meso ali kaj drugega, tega ne občutimo vsi enako. Ali si delavska družina zato, ker ni prostora v vrtcu, lahko najame gospodinjstvo pomočnico in varuhinjo otrok? Kako naj delavec s tisočkom dohodka na mesec pride do suhega, svetlega in dovolj prostornega stanovanja? Koliko tem delavcem pomagajo tisti, ki so od družbe dobili stanovanja v dar (nekateri so jih celo prodali), in tisti, ki razkošnim vilam pravijo vikend? Prvomajske praznike bodo nekateri preživeli razkošno. Obiskali bodo Rusijo, Spanijo, Afriko, nekateri baje celo Kitajsko. Kako bo praznike preživel naš delavec, ki jih čaka z bojaznijo, s strahom, ali bo država vrnila, kar je vzela z devalvacijo? Ali bo lahko še delal, če v ceno izdelka poleg svojega dela ne bo mogel prišteti z devalvacijo povečane cene surovinam? Ali lahko potem živi od rezultatov svojega dela?

Prvi maj je praznik dela, manifestacija borbe za mir in za izboljšanje materialnega in družbenega položaja delovnih ljudi. Njegova borbena misel je v zgodovinskem poslanstvu človeka »postati tvorec lastne usode in graditelj nove družbe«. Ta misel nas hrabri in navdaja z upanjem, če že rdeče rože praznika ne cvetijo vsem enako.

S. G.

Črne koze

Črne koze so se pojavile v Novem Pazaru, Prizrenu, Čačku in Beogradu. 28. marca 1972 so nujno sklicali sestanek vseh zdravnikov iz Obratnih ambulant. Obvestili so nas o odredbi o obveznem cepljenju prebivalstva zoper črne koze.

V naši ambulanti je steklo cepljenje že istega dne ob 15. uri popoldne. Prvi dan je potekalo cepljenje po predvidenem planu in zajeta je bila cela popoldanska izmena brez zastoja. Naslednji dan je ekipa nadaljevala delo že ob 6. uri jutraj. Vendar oddelki niso upoštevali navodil in ljudje so brez poziva množično prihajali v ambulanto, zato je bilo delo ekipe oteženo. Hkrati je bilo treba opraviti cepljenje še v Toplarni, tovarni Zmaj, v Šentvidu pri Stični (podružnica Zmaja) in Zalogu. Tako je bilo cepljenih 2308 delavcev (od tega 1631 Saturnužanov), 70 delavcev je bilo odklonjenih. Samo štiri smo morali ponovno cepiti, ker prvo cepljenje ni bilo uspešno. Četrty dan po cepljenju so se javili v ambulanti prvi delavci, pri katerih je bila reakcija po

cepljenju tako močna, da sem jih morala 19 dati v bolniški stalež, kar pa glede na uspešnost cepljenja in število cepljenih ni veliko.

V pojasnilo naj še omenim, da je z uspešnim cepljenjem dosežena imunost proti okužbi s črnimi kozami. Zaradi gotovosti se cepljenje lahko ponovi čez 1—2 leti, če se ponovno pojavi potreba. Ljudje, ki so bili odklonjeni, so na posebnem seznamu, ker so dejansko ogrožena skupina in jih bomo v primeru te bolezni pri nas posebej zaščitili z injekcijo Gama-globulina, oziroma Hyferimuno-gama-globuline. Posebno skupino tvorijo ljudje, ki še niso bili nikoli cepljeni proti črnim kozam, oziroma katerih se cepljenje ni prijelo. Tem naj bi v primeru potrebe najprej vbrizgali injekcijo Vaccinia-Antigen (iz Švice). Nato jih lahko po 7—10 dneh cepimo proti kozam. (Ker ni novih primerov obolenj, smo takšen ukrep odložili). Samo tako lahko dosežemo odpornost telesa proti okužbi s črnimi kozami.

Dr. Benčanova

V ponedeljek dopoldne, 3. 4. 1972, so glavni direktor Zdravko Rakušček, glavni direktor Plutala dipl. oec. Dolfe Vojsk ter predsednika delavskih svetov obeh podjetij podpisali pogodbo o 10-letnem poslovno-tehničnem sodelovanju Saturnusa in Plutala. Pogodba ima za cilj delitev in specializacijo proizvodnje, s čimer bo mogoče tehnološki razvoj osredotočiti in pri bodočem investiranju prihraniti sredstva. Skupna pa bo njuna politika razvoja in raziskava tržišča.

Novosti v zdravstvenem zavarovanju

V mesecu marcu so zasedali zbori zavarovancev ljubljanske skupnosti in obravnavali več pomembnih zadev s področja zdravstvenega varstva. Razprave so bile živahne, odkrite in tudi ostre, če je bilo treba. Potrebne pa so bile zato, da smo prišli do najbolj sprejemljivih rešitev, takih, ki bodo zadovoljile kar največ zahtevam. Skupščina zavarovancev pa je nato vse te razprave strnila v dokončne odločitve. Naj omenim le tiste, ki nas najbolj zanimajo:

a) Po statutu in zakonu o zdravstvene mzavarovanju skupnost ne bo več poverjala opravljanja strokovnih, finančnih in administrativnih zadev Komunalnemu zavodu za socialno zavarovanje ali kakim drugim delovnim organizacijam, pač pa je 1. IV. 1972 ustanovila svojo ustrezno strokovno službo za urejanje poslov s podobno organizacijsko in samoupravno shemo kot v zavodu. Tako bodo vse zadeve in posli v zvezi z zdravstvenim zavarovanjem v pristojnosti samoupravne skupnosti delavcev. S tem je Komunalni zavod prenehal delati kot samostojna organizacija.

b) Skupščina je sprejela spremembe statuta glede na ustanovitev strokovne službe in še nekaj drugih sprememb, ki so bile potrebne. Med drugim je sprejela tudi člen, ki pravi, da nadomestilo osebnega dohodka za čas bolezni ali zadržanosti z dela ne more biti manjše kot 60 % od osnove in tudi ne manjše od minimalnega osebnega dohodka, ki ga določajo republiški predpisi. Višino največjega nadomestila pa določa skupščina zavarovancev s posebnim sklepom za vsako leto posebej. Za letošnje leto je največji možen znesek enomesečnega nadomestila za osebne dohodke v vrednosti 5.400 din.

c) Najbolj burna razprava

je gotovo bila na zborih in skupščini zavarovancev o neposrednih prispevkih zavarovancev k stroškom za zdravstvene usluge. Predlog je namreč bil, glede na načela o zbiranju sredstev skupnosti, da bi nekatere prispevke za usluge povečali in to za zdravnika-specialista, za prevoz z rešilnim avtomobilom in za prekinitev nosečnosti. Zbori zavarovancev so v veliki večini odklonili te predloge in kritično obravnavali to plačevanje. Največ pripomb je bilo na to, da ni ocene, ali so ti prispevki opravičeni namen njihove uvedbe — koliko se je s tem uredil položaj in odnos zdravstvenih ustanov do zavarovancev in obratno. Že z do-

sedanjimi cenami so bili najbolj prizadeti upokoјenci z nizkimi pokojninami in sploh družine z nizkimi dohodki. Povečanje prispevkov bi njihovo položaj še bolj ogrozilo. Tudi skupščina je pritrdila temu mnenju in odklonila vsako povečanje. Tako so ostale cene oziroma prispevki nespremenjeni s tem, da je sprejela še dve olajšavi, in sicer: — da je treba plačati rešilca le za prvi prevoz, če zavarovanec potrebuje za isti primer več prevozov, in — da so oproščeni plačila prispevka otroci do 15. leta starosti, če so nezmožni za samostojno življenje in delo.

Skupščina je tudi priporočila izvršnemu odboru skupnosti, naj pregleda možnosti in upravičenost za morebitno ukinitve plačevanja prispevkov, ali če se to ne da, vsaj ugotovi način in predloge oprostitve še za tiste osebe, ki so socialno ogrožene, kar naj bi bil naš prispevek k uresničenju sklepov III. konference ZKS.

Miloš Mikolič

IZVOLJENI NOVI ČLANI SAMOUPRAVNIH ORGANOV

V ponedeljek, 24. aprila so bile volitve v delavski svet podjetja in v svete delovnih enot.

Samoupravljalci so izvolili 24 novih članov v delavski svet podjetja in 52 novih članov v svete delovnih enot. Vsi člani samoupravnih organov so izvoljeni za 4 leta. Obširneje bomo poročali v naslednji številki glasila.

Svetlobna oprema iz Saturnusa postaja vse bolj cenjen sestavni del avtomobilov na evropskih cestah. Na sliki: žaromet novega avtomobila »Zastava 101«.

Uvajanje metode Work-faktor

Določanje norme po sistemu WF

Namen tega članka je, da seznanimo delavce v podjetju, kakšen je postopek pri načinu vrednotenja dela oziroma določitvi WF norme.

1. Snemanje

Tehnolog-analitik na licu mesta posname operacijo, to se pravi naredi grafični zapis zaporedja in vrste gibov, ki nastopajo pri snemanju operacije. Če delavec pri snemanju namenoma dela počasneje ali hitreje, to sploh ne vpliva na rezultat. Kadar nastopa strojno delo, na primer uvijanje vijakov z električnim uvijačem ali kako drugo strojno delo, pa je treba včasih določiti čas tudi z uro. V takem primeru je strah pred tako imenovanim »na-

penjanjem» norme povsem odveč, ker se analitik omeji zgolj za merjenje strojnega časa.

2. Izdelava analize

Na podlagi prejšnjega zapisa (snemanje) naredi analitik analizo po tabeli vnaprej določenih časov. Analiza se lahko nanaša na obstoječe stanje, kot smo ga že omenili, ali pa na predvideno, kakršnega si zamišlja analitik.

3. Dodatki

Analiza sama ne zajema vseh vplivov in motenj, ki nastopajo pri vsakdanjem delu, upoštevati pa jih moramo. Vsled tega je potrebno podrobno proučiti vse zastoje, zaradi katerih se delovni cikel pri določenem izdelku podaljša. V glavnem ločimo dve vrsti dodatkov zaradi zastojev, in sicer:

a) dodatek za osebne potrebe;

b) dodatek za organizacijske izgube.

Če nekoliko natančneje pogledamo zastoje, ki spadajo med dodatke za organizacijske izgube, dobimo takšno sliko: medfazni transport, kakovost polizdelkov, predstavljanja, ureditev delovnih mest in tako dalje.

Tovrstni zastoji so najbolj pogosti, njihov procentualni delež je največji, za nameček pa so še najmanj opazni, za-

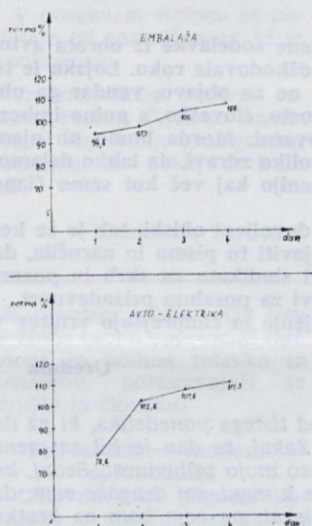
radi česar jih je tudi najtežje vrednotiti.

Natančneje jih bomo določili z metodo MTO (metoda trenutnega opazovanja).

Pri napornejšem delu WF upošteva tudi dodatek za utrujenost. Ob upoštevanju omenjenih podatkov je moč določiti normo, ki pa še vedno ni dokončna. Nanjo lahko še vpliva privajanje k novemu načinu dela glede na metodo dela.

Šele s temi dodatki je povečana analiza pogoj in porok, da je norma postavljena pravilno, da jo bo delavec lahko dosegel, ne da bi bil pri tem prekomerno utrujen. To je približen opis dela analitika pri postavljanju norme.

Marko Mrzlikar

Poskusno delo po metodi Work-faktorja v obratu embalaža

V lanskim 4. številki »Glasa Saturnusa«, ki je izšla meseca maja, smo vas v kratkem seznanili, kaj pomeni beseda Work-faktor (WF). Zato naj vas tu le na kratko spomnimo na to, da boste tako lažje razumeli današnje sestavke, ki govore o njegovi uporabi pri nas.

Work-Factor se imenuje eden izmed več znanih sistemov in metod merjenja dela z vnaprej določenimi standardnimi časi. Je rezultat raziskav in večletnih opazanj skupine strokovnjakov v ZDA od 1934. leta naprej z namenom, da se izboljšajo delovni odnosi in razvije sistem, ki bi se izognil elementu vprašljive človekove presoje in ustaljenemu določanju časa in norm z uro — (štoparico). Bistvo je v tem, da sistem študijo gibov in časa ne meri človeka, ampak proučuje delo in je že prava znanstvena metoda.

Demonstracije WF – poizkusni prikaz sistema za merjenje dela

Ena izmed stranskih aktivnosti uvajanja WF sistema za merjenje dela (WF) so demonstracije in to najprej na enem, nato pa še na treh in kasneje na desetih delovnih mestih. Cilj demonstracije je preverjanje znanja in sposobnosti analitikov v praksi ter informacija delavkam in operativnemu kadru, kaj je pričakovati od WF.

Do zaključka redakcije sta bili končani dve demonstraciji in to na enem delovnem mestu v embalaži in enem v OTP, demonstracije na treh delovnih mestih pa so uspešno potekale v obratu embalaže in bomo o njih še poročali. Zaradi premajhne količine dela nam še ni uspelo opraviti demonstracije na enem delovnem mestu v

obratu Zalog. Demonstraciji sta dali naslednje rezultate:

Embalaža:

Demonstracijo je izvedla Draga Petek, 41, na operaciji montaže kaset za barvice.

Stara norma je 380 kosov, norma pri demonstraciji pa 710 kosov na uro. Demonstracija je trajala 4 dni, delavka pa je dosegla 108 % norme WF. Delovno mesto je bilo za demonstracijo urejeno po pravilih WF in navodilih o urejenosti delovnega mesta. O tej bomo pisali še v naslednjih številkah.

Avtoelektrika:

Demonstracijo je izvedla Marija Posedi, 40, na montaži pomične konzole CIBIE. Stara norma je bila 80 kosov na uro, med demonstracijo pa 195 kosov na uro. Demonstracija je trajala 4 dni, de-

lavka je dosegla 111 % norme WF. Delovno mesto je bilo za demonstracijo urejeno po pravilih WF.

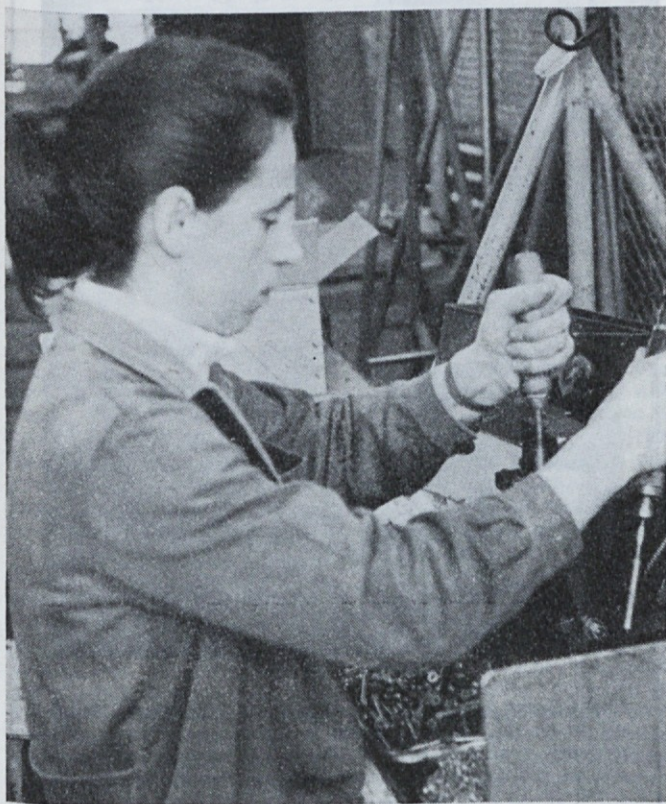
Kaj je pokazala demonstracija?

— Predvsem to, da z delom po normah WF bolj temeljito izkoristimo delovni dan, kar bo vplivalo na spremembo navad in razvad po oddelkih,

— potrebno bo vložiti precej truda, da bi preoblikovali sedanja orodja, naprave in delovna mesta po metodah, ki nam jih nudi WF,

— da so bile delavke kljub sestankom po obratih slabo informirane o normah WF, kar je pokazal njihov nepripravljen odnos do sodelavk, ki so opravljale demonstracijo.

Marjan Čakš

Poskusno delo po metodi Work-faktorja v obratu avtoopreme (AO)

Viliju v spomin

V ponedeljek, 10. aprila, nas je ob vhodu v tovarno opozorila črna zastava. Zvedeli smo, da nas je zapustil član našega kolektiva v pokoju, naš Vili Šlamberger — Brkič.

Vsi, ki so v Saturnusu zaposleni več kot 12. let se ga spominjajo kot mojstra galvane. Še posebno pa se ga spominjajo borci, saj je bil Vili eden izmed organizatorjev vstaje proti okupatorju v Mostah, kasneje pa se je kot borec v II. grupi odredov udeleževal bojev po vsej Sloveniji.

Grenkobo življenja pa je Vili okusil že kot otrok v napredni proletarski družini. Zaradi naprednega delovanja je bil že s 17. leti za-

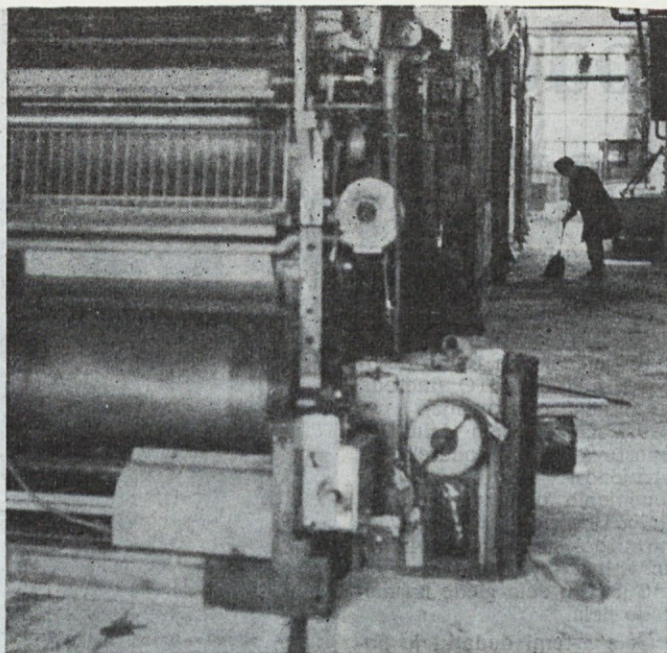
prt v samici zaporov stare Jugoslavije. Družina Šlamberger je v NOB poslala štiri sinove, zadnji izmed njih se je poslovlil Vili.

V letih obnove je bil med prvimi, vedno neutrudljiv. S svojim zgledom je vsem vlival pogum ter jih spodbujal k delavnosti, spoštovanju do resnice in k skromnosti. Čeprav je ob koncu vojne slek partizansko obleko, je ostal borec do zadnjega dne. Tudi samoupravljanje je sprejel kot izraz zmage delovnega ljudstva. Vsa leta do upokojitve je bil eden izmed najaktivnejših članov v samoupravnih telesih in družbenopolitičnih organizacijah. V letih 1957 in 1958 je bil predsednik delavskega sveta podjetja. Tudi po letu 1960, ko je odšel v pokoj, je ostal zvest Saturnusu. Redno ga je obiskoval in se živo zanimal za njegovo rast.

Povsod je zmagoval, v boju z boleznijo pa je klonil.

Slava njegovemu spominu!

S. G.

Sestavlja se šesta tiskarska linija v tiskarni embalaže, ki je sestavljena iz tiskarskega stroja z avtomatiko in lakirnega stroja, ki smo ju dobili iz Plutala, in iz tunelne peči, ki smo jo kupili na Holandskem. Celotna linija bo komaj lahko za- doščala potrebam Plutala

Objavljamo pismo naše cenjene sodelavke iz obrata avtoopreme, ki si je pri delu huje poškodovala roko. Lojzka je to pismo pisala svoji sodelavki in ne za objavo, vendar ga objavljamo, ker je napisano preprosto, človeško, s polno ljubeznijo do svojih sodelavcev v tovarni. Morda bomo ob njem začutili posebno srečo, da smo toliko zdravi, da lahko delamo, pa da nam sodelavci tudi pomenijo kaj več kot samo člane kolektiva.

Po dolgem času so bili spet dovoljeni obiski, teh je že komaj čakala. Dovolila nam je objaviti to pismo in naročila, da se moramo še posebej zahvaliti sindikatu za skrb in pozornost ter naši zdravnici Benčanovi za posebno prizadevnost.

Mi pa ji želimo hitro zdravljenje in čimprejšnjo vrnitev v našo sredino.

Urednik

Draga Nada!

Danes je minilo mesec dni od tistega ponedeljka, ki ga do smrti ne bom mogla pozabiti. Zakaj, ta dan je bil za mene usodni dan, ki mi je zapečatil vso mojo prihodnost. Sedaj, ko ni nič obiskov in ne more nihče k meni, saj drugače vem, da bi me kdo izmed vas prišel obiskat, pa vam bom na kratko opisala, kako je z menoj.

V sredo, petega aprila, sem imela že tretjo operacijo, ko so mi roko odrezali in ločili od trebuha. To operacijo sem že komaj čakala, da imam roko prosto. Ali ta operacija, čeravno je bila najkrajša, samo uro in pol, me je najbolj zdelala. Bila sem zelo slaba. Dva dni sem bila samo še za pokropit. Bolečin vam ne morem opisati, koliko sem jih pretrpela do sedaj. Ali glavno, mislim, da je že za mano. Kar zadeva roko, vam povem, da še ni nič lepa; saj ko sem jo prvič videla sedaj po operaciji, mi je bilo slabo. V soboto pa sem postala čisto blede, ko sem jo videla med previjanjem. Sedaj imam samo opornico in obezano tako, da imam prste zunaj, da lahko z njimi gibljem. Vse prste čutim in z njimi gibljem. Zdaj mi razgibavajo celo roko v rami in komolcu, ker so mišice otrdele, ko je bila roka prišita na trebuh. Na trebuhu imam kar veliko jamo na eni strani, ker so za roko vzeli precej debelo plast kože. Ne vem, kdaj bo četrta operacija, ko mi bodo iz noge vzeli kite in jih dali v roko. Tako bom kar precej porezana, le da bi še vsaj malo lahko delala z roko.

Če bo zdravniku to uspelo, vem, da ni tako lepe besede in stvari, s čimer bi se mu lahko zahvalila.

Shujšala sem za štiri kilograme. Drugače se počutim precej slabo. Nimam apetita niti okusa in to od narkoze. Vstajam večkrat po malo in če dalj časa hodim, mi postane slabo. Bolnica je precej prazna, ker ne sprejemajo zaradi črnih koz. Zelo mi je dolg čas in zdi se mi, da sem že eno leto tukaj. O, Nada, kaj vse bi dala, da bi bila med vami kot nekdaj in da bi lahko delala, toda saj vem, da ne bom nikdar več. Včasih se mi take črne misli motajo po glavi; mislim si, da bom le še kot peto kolo in da bom odveč.

Draga Nada, kako zelo bi bila vesela, ko bi mi vi ali kdorkoli kaj pisal, kako se imate in kako kaj delate, ali imate dosti dela in uspehov. Zanima me vse, saj to je bil moj drugi dom. Sedaj pa vas vse od mojstra do sodelavk, sodelavcev in predelavcev lepo pozdravljam in se prav lepo zahvaljujem vsem — tudi sindikatu, ki me ni pozabil — za obiske in darila. Oprostite moji slabi pisavi, saj že komaj pišem.

Domov verjetno še ne bom šla, ko pa bom šla, pa na veselo snidenje.

Moj naslov: Lojzka Korez, Klinični center — Oddelek za plastiko, 61000 Ljubljana

Aktivnost samo- upravnih organov

● 30. 3. 1972 — je imel sejo odbor za družbeni standard in rekreacijo, na kateri so člani odbora razpravljali o obravnavi predlogov in sprememb pravilnika o odobritvi posojil za stanovanjsko graditev in o oddajanju stanovanj v uporabo delavcem. Omenjeni pravilnik je bil pred tem že v razpravi.

Razpravljali so še o potrditvi poslovnika o preventivnem okrevanju in klimatskega zdravljenja delavcev podjetja, o potrditvi predloga za prispevek podjetja pri otroških zdravstvenih kolonijah, o potrditvi poročila o družbenem standardu za leto 1971 in predloga za leto 1972.

● 31. 3. 1972 — je zasedal odbor za gospodarska vprašanja. Člani omenjenega odbora so razpravljali o izvajanju samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, o problematiki nočnega dela ter v zvezi s tem z ukrepi na tem področju. Govorili so še o spremembah v organizaciji oddelka za študij dela. Obravnavali so tudi poslovanje podjetja v obdobju januar—februar 1972 in o sklepanju obračunske vrednosti točke.

● 3. 4. 1972 — je imel svojo redno sejo delavski svet podjetja. Člani delavskega sveta podjetja so obravnavali

program odbora za družbeni standard in rekreacijo za leto 1972, o sprejemu pravilnika o odobritvi posojil za stanovanjsko izgraditev in o oddajanju stanovanj v uporabo delavcem. Razpravljali so tudi o stališčih, nalogah in ukrepih v zvezi z nočnim delom v našem podjetju. V 4. točki dnevnega reda pa so se člani dotaknili vprašanj v zvezi z novimi volitvami članov v delavski svet podjetja in v delavske svete delovnih enot.

● 5. 4. 1972 — je imela svojo redno sejo komisija za norme. Člani omenjene komisije so razpravljali o višini premij za mesec marec 1972 in o dodatkih za delavki, ki sta uspešno demonstrirali delo na sistemu Work factor.

● 6. 4. 1972 — pa so se sešli člani odbora za počitniške domove. Člani so pregledali delovanje domov v Kranjski gori, Velem Lošinju in Mali planini v letu 1971; pregledali pa so program za leto 1972 za omenjene domove.

● 7. 4. 1972 — se je sestal razširjeni politični aktiv s člani IO sindikata in pododbori, na katerem so člani potrdili kandidatne liste oziroma predloge posameznih delovnih enot za volitve v centralni delavski svet podjetja oziroma sveta delovnih enot.

Franc Jemc je 30. marca podal roko Abrahamu. Izpolnil je 50 let, od teh 10 let v Saturnusu, kjer je zdaj mojster v strojni orodni delavnici. Njegovi fantje so mu za jubilej podarili lepo darilo in mu vsi skupaj zaželeli še na mnoga leta. Željam in čestitkam se pridružujemo tudi mi

Prelistali smo glasila tujih sorodnih podjetij (III)

Na koncu vam želimo povedati še nekaj o tovarniškem glasilu METAL BOX NEWS (METAL BOXOVE NOVICE) angleškega podjetja pločevinaste embalaže THE METAL BOX COMPANY LIMITED iz Londona. Prejeli smo le en izvod njihovega časopisa, zato je tudi težje pisati o njem. Glasilo je izšlo julija 1971 in je šele tretja številka, po čemer lahko sklepamo, da ne izhaja pogosto. Ima skoraj enkrat večji format kot Glas Saturnusa, obsega osem strani in je lepo oblikovano. Časopis je privlačen predvsem zaradi številnih velikih fotografij.

Uvodni članek govori o višjih plačah (ki so se morale povečati glede na povečane

Objavljena slika je s prve strani časopisa in ima naslov METAL BOXOVO POLETJE. Komentar pa se začneja tako: »Na dopustu ste in želite pozabiti, da je sploh kdaj bilo tako mesto, kot je Metal Boxova tovarna, pisarna — vsaj za nekaj tednov. Lahko pa se še tako zelo trudite, da se NE bi spomnili Metal Boxa, ne bo minil dan, ne da bi uporabili vsaj en proizvod Metal Boxa.« Potem so našteje konzerve, konzerve s piščančjo, losioni za zaščito kože v aerosolih, pudri v škatlicah, kreme v vazelinah itd. Komentar pa se konča tako: »Koliko različnih proizvodov Metal Boxa — razen manekenke, seveda.«

življenjske stroške — ob nezvišani proizvodnji), na naslednjih straneh pa sledijo še razna poročila in novice iz obratov (po vsej Angliji) z ustreznimi fotografijami.

Skoraj pol časopisa je posvečenega športu. Najbolj v čislju imajo nameščenci Metal Boxa nogomet, sledi krikit (dolgočasen šport, s katerim se ukvarjajo samo v Angliji in Avstraliji), golf, tenis ribolov. Tekmujejo pa tudi z goli.

Gospodinje se gotovo razveselijo okusno pripravljene jedi na fotografiji in navodila, kako se jo pripravi.

V posebnem stolpcu se posloviyo od nameščencev, ki se upokojujejo.

Za razvedrilo poskrbi rubrika PISMA (kjer se nameščenci »izkašljajo«), nagradna križanka in nekaj izvirnih šal.

Anamarija Verden

oblikovanju politike. Ob tem je treba nujno upoštevati tudi vlogo in pomen tehnike in tehnikov, pokoravajoči se družbi in človeku.

Tehnokrati — moderni dušebrižniki

Delovne ljudi pogosto postavijo v položaj, kot da so brez moči. Od nekdanjega zanosa in včasih lastnega precejševanja — spomnimo se samo gesla o tem, da ni nič nemogoče ipd. — se pred njimi na vsakem koraku pojavljajo raznovrstne gospodarske, družbene, tehnološke »zakovitosti« in kdo bi vedel kakšne zakonitosti še, proti katerim je, kot pravijo, vsak boj zaman.

Zato je tehnokratizem dejansko najbolj groba oblika razčlovečenja, ker zlorablja znanost za vladanje nad ljudmi. Z zlorabo znanosti se ustvarja občutek popolne določenosti in zahteva slepo poslušnost človeka. To je svet oblasti tehnokracije. To so moderni dušebrižniki, ki mahajo, namesto s svetniki in križi, z računalniki. Njihov cilj pa je enak: ohraniti oblast nad ljudmi in jih prisiliti k pokorščini.

Na tak način se tehnološki napredek, znanstvena odkritja in dosežki človeškega uma obračajo proti delovnim ljudem. Jemljejo jim moč, namesto da bi jo uterjali, da bi imeli ljudje vse večjo oblast nad stvarmi. Namesto, da bi bili sredstvo za osvoboditev, postajajo v njihovih rokah sredstva za zasužnjevanje delovnega človeka, je dejal med drugim Ivan Renko na II. konferenci ZKJ.

MINIPIORTRET

Zoran Zalokar (46) je že dvanaajsto leto samostojni referent za prodajo pločevink v Prodajnem oddelku.

Nismo mu pa postavili vprašanj v zvezi z njegovo zaposlitvijo. Prvo svetovno prvenstvo v smučarskih poletih nas je privedlo na misel, da bi nam gotovo lahko povedal marsikaj zanimivega o tej športni disciplini, saj je predsednik za skoke pri Smučarski zvezi Slovenije.

Včasih smo poznali le smučarske skoke, zdaj pa govorimo tudi o smučarskih poletih! Ali je kakšna razlika?

»Med skokom in poletom je velika razlika. Smučar-skakalec skoči do 100 metrov — na tako imenovanih smučarskih velikanah pa človek leti po zakonih aerodinamike.«

Kaj bi lahko rekli o letošnji Planici?

»Prvo svetovno prvenstvo v smučarskih poletih je prineslo Planici velik ugled v svetu. Organizacija je bila kljub nekaterim tehničnim pomanjkljivostim odlična. Nastopali so tudi sami odlični letalci, vendar bi lahko iz skupine nastopajočih označili kot zrele letalce le kakih 30 športnikov.«

Včasih ste tudi sami skakali! Vaš osebni rekord in največji uspehi?

»Stodva metra na stari mamutski skakalnici v Planici leta 1948 je bil moj osebni rekord. Šest let sem bil član državne reprezentance, dvakrat sem zasedel drugo mesto na državnem prvenstvu, in sicer leta 1950 in 1952. Pri srcu

mi je tudi pokal Stock iz Italije in Mont Banc iz Chamonixa v Franciji.«

Športno kariero so vam skrajšale poškodbe, ki ste jih dobili pri skakanju. Ali se znajo skakalci oziroma letalci pravočasno umakniti iz športne arene?

»Skakanje oziroma letenje je izredno težka disciplina in ne dopušča dolge športne kariere. Fantje prav dobro vedo in čutijo, kdaj se je treba umakniti.«

Ali nam lahko opišete, kako se človek počuti, ko skoči in leti?

»Polet, dolg 160 metrov trajaja približno 5 sekund in prepričan sem, da bi vsak lahko o njem napisal vsaj 5 strani, in vsak opis bi bil drugačen. Že pred startom se nastopajoči različno obnašajo. Eni hodijo lulat, drugi bi se najraje napili, tretji se režijo, nekateri pa brezizrazno bulijo v prazno. Pred samim poletom se tekmovalci soočijo z resnico, da lahko vsaka najmanjša napaka povzroči padec, ki se utegne slabo končati. Veliko pa je poročenih, ki imajo svoje otroke. Ta športna disciplina je ena sama koncentracija, ki v bistvu ne popusti nso sezono. Pravi len skok oziroma let pa je tudi izreden užitek.«

Potem, ko ste se poslovili od skakanja, ste 17 let trenirali mlade skakalce. Je razlika med takratnimi in sedanjimi skakalci?

»V povojnem času so bili slabi pogoji za šport in treba je bilo premagati veliko težav, vendar smo bili v primerjavi z današnjimi športniki večji idealisti in smo se bolj zagrizeno borili za uspehe.«

Potem, ko ste se poslovili od skakanja, ste 17 let trenirali mlade skakalce. Je razlika med takratnimi in sedanjimi skakalci?

Anamarija Verden

a b c SAMOUPRAVLJANJA

V zadnjih nekaj letih se je z materialnim razvojem in razvojem tržnega načina poslovanja v Sloveniji okrepila birokratska — tehnokratska, malomeščanska in uredniška praksa ter miselnost, ki ponuja rutinske rešitve, ki po malem v imenu racionalnosti in poslovnosti izpodriva oblast delavcev in proizvodnega dela za zavarovanje svojih interesov in monopola. Tehnokrat v delovni organizaciji nastaja, ko se pri njem pojavi težnja ali konkretna akcija, da bi zasegel pravice samoupravljalcev v organizaciji združenega dela, v delitvi dohodka in podobnem... Redek je direktor, ki bi začel svojo razpravo s samoupravljanjem. Vodilni iz uprave govorijo predvsem o problemih gospodarstva in tehnologije, samoupravljanje pa prepuščajo predstavnikom Zveze komunistov ali sindikatov. Vedno, ko pride do težav v naši družbi, začudeni vprašamo: Kako je mogoče? Kako, da nismo pravočasno postali pozorni? So morda ljudje pravočasno opozarjali, pa jih nihče ni slišal?

Kaj je tehnokracija?

»Tehnokracija« (grško: tehné — spretnost, strokovnost, tehnika, in krátein — vlada-ti) je pojav, pri katerem odločanje pomembno za politično, ekonomsko in družbeno življenje, prepuščamo ekspertom in tehnikom, ki pri vodenju upoštevajo najracionalnejšo razporeditev materialnih in družbenih dejavnikov; na podlagi pravil, veljavnih v tehniki. Opraviti imamo s pojavi manjšega ali večjega razraščanja tehnokratskih odnosov, ki se kažejo v povečanem vplivu tehnikov (strokovnjakov vseh vrst) na škodo splošnih predstavniških teles, svobodnih družbenih sil in samostojnih nosilcev odločitev s posameznih področij. Gre za obliko organizacije in tehnično-strokovni politično nevtralni način opravljanja ter obliko družbenega obnašanja, odedega v tehnicistični in dokaj »dehumaniziran« plašč. Tehnokraciji se lahko upiramo s krepitvijo demokratične prakse in širjenjem neposrednega sodelovanja občanov in proizvajalcev pri

Šah

Pred časom je zaživela šahovska sekcija. Pravkar teče pregledni jakostni turnir, na katerem sodeluje osemnajst igralcev. Trenutno je v vodstvu Peter Ocvirk, ki ima tudi največ možnosti za končno zmago na turnirju. Njegov najresnejši nasprotnik je Tine

Pestator. Za visoko uvrstitev se poteguje več igralcev, kot so Marko Krulej, Janez Gostinčar, Andrej Logar, Viktor Zemljak. Zmagovalec turnirja bo dobil prehodni pokal.

Turnir se bo nekoliko zavlekel zaradi neresnosti nekaterih igralcev. Kljub temu upamo, da bodo vsi prijavljeni igralci odigrali še preostala srečanja, da dobimo jakostno lestvico.

Vili Pogačnik

ALKOHOLIZEM-problem posameznika, družine, podjetja in vse družbe

V zadnji številki našega časopisa smo si na kratko ogledali razširjenost alkoholizma v svetu in pri nas, danes pa si približe ogledimo, kaj je sploh alkoholizem in kakšne so njegove posledice.

Med nami ni nikogar, ki bi še ne bil videl hudo opitega človeka in njegovega vedenja. V tem primeru govorimo o alkoholni zastrupitvi, ali krajše o pijanosti, pijanstvu ali akutni pijanosti. Če pa kdo začne uživati alkoholne pijače redno in čez mero, če postane od alkohola odvisen, če izgubi sposobnost, da bi nadzoroval množino izpite pijače, ali je nesposoben abstinitirati, čeprav samo za en dan, takrat govorimo o alkoholizmu.

Ponavadi se alkoholna bolezen omenja kot kronični alkoholizem, čeprav to ni potrebno, ker je VSAK ALKOHOLIZEM KRONIČEN.

Večino bralcev bo zanimalo vprašanje, kako pride do alkoholizma. Razlogi, ki v posameznem primeru privedejo do alkoholne bolezni, so lahko različni. V NAJVEČ PRIMERIH SE ALKOHOLIZEM RAZVIJA NA OSNOVI NAVADE. Nekateri se že od malega navajajo na uživanje pijače. Če se temu pridružijo še kakšne življenjske težave, se bolezen razvija še mnogo lažje, ker posameznik išče v alkoholu sprostitev in olajšanje. Tudi vzgoja je zelo pomembna, saj smo rekli, da 80 % alkoholikov pride iz družin, kjer je bil alkoholik vsaj eden od roditeljev.

Mlad človek, ki sprva uživa alkoholne pijače z namenom, da bi bil enak odraslim, ali sega po »boljših« pijačah zato, da bi več veljal, se nanje privaja. Razvijati se začne navada. Okolica se sprva ne meni za takšno pitje, največkrat mladega človeka še spodbuja pri tem. Te stopnje, ki jo imenujemo PREDALKOHOLNA STOPNJA, to je obdobje normalnega, zmernega ali družbenega pitja, še ne moremo imenovati alkoholizem. V tej fazi odpornost proti alkoholu raste, tako da človek prenese čedalje večje količine alkohola. Temu ali omejeni pomeni to pravo čast in rad se pohvali, da prenese več kot njegovi vrstniki. Končno pride do meje, ko zmerno pitje preide v bolezen — alkoholizem. Tedaj se pri alkoholikih v večjem številu pojavijo ALKOHOLNE AMNEZIJE. To pomeni, da se opit človek po streznitvi ne spominja, kaj se je dogajalo med njegovo pijanostjo. Ti pojavi se največkrat lahko štejejo za začetek alkoholizma. Na tej stopnji se začnejo kazati znaki različnih težav, ki so socialne, ekonomske in zdravstvene narave. Najprej se hude težave pojavijo v družini, zaradi česar prvo stopnjo propadanja alkoholika tudi imenujemo stopnjo UNIČEVANJA DRUŽINE. V tej fazi si alkoholik namreč še prizadeva, da navzven — v družbi in na delovnem mestu — varuje svoj ugled in prikriva svojo odvisnost od pijače. Doma pa tega ne more več. Ženi ne more prikrivati, da vedno več zapravlja in vedno manj zasluži, rahljajo se stiki s sorodniki in znanci, žena je osramočena in razočarana, pojavijo se že prepiri in pretepi. Pojavi se značilna alkoholikova NAGNjenost k LAŽEM. Na drugi stopnji ali FAZI DRUŽBENEGA PROPADANJA izgubi alkoholik ugled, delovno mesto, vsa okolica ve, kaj je z njim, le on sam zanika, da je alkoholik.

Zdravstvene okvare se pojavijo že v petih letih čezmernega pitja, vzporedno pa alkoholik tudi osebnostno propade. Spreminja se njegov značaj; postaja grob, lažniv, napadalen, vidi samo svoje potrebe, do žene je neupravičeno ljubosumen, pogosto pride tudi do težkih duševnih okvar in obolenj.

Kdaj lahko koga imenujemo alkoholik? Sleherni izmed nas si misli: »Saj pijem tudi jaz, pa zato še nisem alkoholik! Ali pa mogoče sem?« Takšna subjektivna presoja zelo otežkoča obravnavo alkoholizma. Marsikdo se namreč boji, da ga zaradi kozarca vina ne bi imeli za alkoholika in zaradi tega ima odpor proti preprečevanju alkoholizma. Sleherni človek je nagnjen k temu, da smatra količino pijače, ki jo izpije, za normalno, ne glede na to, kolikšna je ta količina. Raziskave pa kažejo, da posamezni ljudje bolj prenašajo alkohol v primerjavi z drugimi. Ni vseeno, če spijeta enaki količini pijače človek nežne rasti in velikan, dalje ni vseeno, če kdo pije močne ali lahke alkoholne pijače, po jedi ali na tešče. Posamezniki pijejo počasi in ves dan, tako da niso nikoli pijani, pa so vendar nenehno pod vplivom alkohola. Drugi pijejo hitro in se tudi opijajo. Ljudje se med seboj razlikujejo tudi po odpornosti proti alkoholu. Zlasti občutljivi postanejo ljudje s poškodbami glave ali operacijami želodca.

Kje se neha meja normalne porabe alkoholnih pijač in kje nastopi bolezen, je torej težko določiti. Povsem enostavno pa je dejstvo, da tisti, ki sploh ne pije, verjetno ne bo nikoli postal alkoholik, medtem ko za tistega, ki pije, pa čeprav majhne količine, tega nikoli ne vemo zanesljivo. Da imamo nekoga za alkoholika, ni pomembna količina alkohola, ki ga popije tak bolnik, niti ne oblika, v kakršni se alkoholizem kaže. Alkoholik lahko postane tudi tisti, ki ni bil nikoli v življenju pijan, čeprav kdo misli, da je to povsem nemogoče.

Ali je potem že alkoholik nekdo, ki popije na dan dva, tri ali več kozarcev? Da, če pije redno in čez mero, pa zaradi

tega trpijo njegovo zdravje, ugled in njegova družina; to se pravi, da so navzoči znaki zdravstvenih in socialnih okvar.

Ko se alkoholizem končno razvije, je bolnik brez moči in mu je treba pomagati. Pogosto mislimo, da bo alkoholik prenehal piti, če mu pridigamo, zahtevamo od njega obljube ali ga napadamo. ZAVEDATI SE MORAMO, DA ALKOHOLIK, KO SE BOLEZEN ŠE RAZVIJA, NE MORE PUSTITI PIJAČE BREZ TUJE POMOČI, SE PRAVI BREZ ZDRAVLJENJA. Poglejmo si na kratko, zakaj ne more sam prenehati piti. Odvisnost od alkohola je narkomanija (kot mamila, cigarete itd.). Če alkoholik neha uživati alkoholne pijače, se pojavijo ABSTINENČNI simptomi, ki se kažejo zelo različno: drhtenje prstov na rokah, drhtenje telesa, jutranje bruhanje, nemir, glavobol, napetost, bolečine v želodcu itd.

Alkoholik je PSIHIČNO (duševno) in FIZIČNO (telesno) odvisen od alkohola. Duševna odvisnost se kaže v tem, da si alkoholik s pitjem pomaga pri reševanju življenjskih nalog. Brez alkohola ni zadovoljen, ne more misliti, ne more delati. Telesna odvisnost pa se pojavi kot posledica dolgotrajnega pitja, ki privede do takšne spremembe v kemičnih procesih telesa, da ne morejo potekati brez alkohola. ALKOHOLIK POSTANE S TEM SUŽENJ ALKOHOLA; pije, ker zaradi svoje bolezni mora piti.

Anka Kranjc

(Se nadaljuje)

Iz občinske skupščine

33. SEJA OBEH ZBOROV

30. marca je bila 33. seja obeh zborov, na kateri so v prvi točki potrdili zapisnik 32. seje občinskega zbora in zbora delovnih skupnosti skupščine občine Ljubljana Moste-Polje, 24. 2. 1972.

V drugi točki so odborniki poslušali poročilo o uresničevanju sklepov 32. seje občinskega zbora in zbora delovnih skupnosti skupščine, dne 24. 2. 1972.

V tretji točki so bila vprašanja odbornikov in zahteve po pojasnitvah. Nekaj jih objavljamo:

— Kako je z gradnjo stanovanj za upokojece z nizkimi osebnimi dohodki?

— Zazidalni načrt Novo Kodeljevo predvideva vsaj 50 stanovanj za upokojece in to v enonadstropnih stavbah.

— Ali je na območju SO Moste predviden Dom za stare in onemogle, kot jih imajo že druge občine?

— Potrebe so za štiri domove, vendar je samo ob Litjski predvidena lokacija za dva doma.

— Kako, po kakšnih načelih se koristijo sredstva, ki se zbirajo za družbeni standard?

— Dohodki tega sklada so:

- * sredstva delovnih organizacij, ki jih njihovi organi upravljanja namenijo za financiranje skupnih potreb občine za razvoj družbenega standarda.

- * sredstva, zbrana v obliki krajevnega samoprispevka, namenjena za uresničevanje programa sklada,

- * prispevek oziroma dotacija iz proračuna občine,

- * posojila,

- * druga sredstva, namenjena za razvoj družbenega standarda.

V četrth točki dnevnega reda so odborniki obravnavali družbeni načrt in proračun občine za leto 1972 s poročilom o poteku zborov volivcev in zborov delovnih ljudi ter predloge in pripombe k osnutku družbenega načrta in proračuna z odlokom o proračunu občine za leto 1972.

V peti točki dnevnega reda so sprejeli sklep o zagotovitvi finančnih sredstev za zdravstveno varstvo kmetov in njihovih družinskih članov za leto 1972. To odločitev so

sprejeli z namenom, da bi olajšali gospodarski položaj prebivalcev v hribovitih predelih občine in spodbudili razvoj kmetijske proizvodnje. V sklepu so zajeta območja KS Besnica, Lipoglav, Klopce in Dolsko — del vasi Vinje in Laze, ki leže v IV. davčnem okolišu.

V šesti točki dnevnega reda so potrdili pravilnik o oblikah in zneskih družbene skrbi za udeležence NOB in njihove družinske člane.

V sedmi točki dnevnega reda so sprejeli predlog za normativno ureditev priključkov objektov na omrežje komunalnih naprav.

V osmi točki dnevnega reda so obravnavali kadrovske zadeve. Sprejeli so sklep, da se izvoli odbor za družbeni nadzor pri skladu za graditev osnovnih šol in vzgojnovarstvenih zavodov. V ta odbor sta izvoljena tudi dva člana naše delovne organizacije: Janez Jančar in Slavko Jakič.

- V mesecu marcu je prišlo na delo v tovarno 15 novih delavcev: 1 predelavec v obrat Zalog, iz tovarne Plutal 7 grafičnih delavcev in 2 učenca poklicne grafične šole, en strojnik-grafik iz JLA, na višji grafični šoli je diplomiral naš štipendist Vojko Perhavec, 5 nekvalificiranih delavcev smo zaposlili v proizvodnih obratih.

- Delovno razmerje je prekinilo 29 delavcev, in sicer 1 orodjar, 1 strojni tehnik, 1 uslužbenka in 26 nekvalificiranih delavcev. Od skupnega števila je zapustilo tovarno 20 tovarišev.

- Naš štipendist Andrej Žontar je diplomiral na strojni fakulteti, štipendistka Antonija Bukovec pa na ekonomski fakulteti. Tako bomo aprila dobili dva mlada strokovna delavca — pripravnika. Čestitamo!

- Sedemnajst mladih članov kolektiva, ki obiskujejo sedmi razred osemletke, je že opravilo prvi izpit, in sicer iz slovenščine. Te dni pa jih čakajo kar trije izpiti. Seminar o varstvu pri delu še tudi ni končan.

- Akcija o preventivnem okrevanju gre h kraju. Na podlagi poslovnika o preventivnem okrevanju in predlogov, ki so jih poslali iz obratov in služb, bo kmalu izdelan dokončni predlog predlaganih kandidatov.

Vojaki pišejo

Spoštovani urednik!

Po dolgem odmoru se vam prvič oglašam. Sem v Kranju, kjer sem na odsluženju kadrovskega roka. Do doma imam tako zelo blizu in pravzaprav ne čutim nobenega domotožja. To malo pa tudi — po pravici povedano — lenoba, je vplivalo, da se do sedaj nisem oglašil. Ker imam, kot sem že omenil, blizu do doma, sem tako večkrat ob sobotah in nedeljah doma (saj veste, kako se to gre!?).

Služim specialni rod — to je izvidnica in se imam odlično. Pred slabim mesecem dni sem prišel iz Pokljuke, kjer sem bil dva meseca na smučanju. Imel sem se odlično (bil sem instruktor za vojsko). V sredini junija gremo na alpinistični kurs na plezanje za približno en mesec. To bo verjetno v Bohinjski Beli, ali kot ga imenujemo mi — »Ranč BB«! Po plezanju gremo pa v pričetku avgusta za mesec dni še v Lovran, tj. pri Opatiji in to na plavanje. Zato se zaradi pestrosti res nimam kaj pritožiti. Naj bo o tem dovolj. Omenil bi še to, da imamo hrano odlično, saj so na izbiri pri vsakem obroku kar tri, včasih pa tudi štiri vrste hrane!

Počasi bom končal in ob koncu želim vsem članom delovnega kolektiva tovarne »Saturnus«, posebno pa še so-delavcem iz strojne remontne, obilo uspehov in k delavskemu prazniku — 1. maju iskrene čestitke!

Vojak: Kreč Martin
V. P. 1098/B
64000 Kranj
(Izvidačka četa)

P. S.: Kaj pa Marjan Šuštar, se je že oženil?

Dragi Martin!

Kar je res, je pa res. Imaš se lepo, enako ti želimo še do konca »vojskovanja«.

Marjan Šuštar je še vedno samski. Postal je pravi »kralj parketa«. Z velikimi uspehi tekmuje v plesu in pravi, da se tako lepo še ni imel na tem svetu.

Hvala za dobre želje ob prazniku in piši nam pogosto-karat.

Urednik

Mala psihoterapija

Starši pogosto prosijo za tablete ali kako drugo zdravilo, ki bi otroka ozdravilo nočnega močenja, strahu pred izpraševanjem v šoli, nekateri pa prosijo za zdravilo za bolj uspešno učenje v šoli. V posvetovalnicah pa zdravljenju poteka z besedo ali kako drugo miselno ali psihično dejavnostjo. Psihoterapija je psihično vplivanje na otroka, miselna razjasnitev njegovih čustvenih stisk, načrt za zadovoljevanje njegovih duhovnih potreb. Pod pojmom psihoterapija si nekateri predstavljajo kar magično silo. Psihoterapija je res psihični

vpliv na osebnost in temelji na človekovi potrebi, da zaupa v višjo ali močnejšo silo od sebe, kadar ga kaj boli. To je zelo znano in prastaro dejstvo, na katerem temeljijo razna verstva, magije, čarovištva. To je bil najbrž tudi vzrok za dolgotrajno mazaštvo, namesto medicine. Tudi v sodobni medicini poznamo kemični in psihični vpliv tablet ali leka. In ta psihični vpliv snovi, misli ali besede, je lahko tudi zdravilo za otrokove vzgojne težave ali psihoterapija.

Danes nimam namena govoriti o psihoterapiji v obliki

psihoanalize, ampak o mali psihoterapiji, o tisti, ki se je lahko poslužujejo starši in učitelji vsak dan pri vzgojnem delu, to je bodrenje otrokovih notranjih psihičnih moči, pravočasna pomoč, predvsem pa možnost, da je dejaven, samostojen in samozavesten. Podobno kot pri pravi psihoterapiji, kjer sodelujeta tudi hipnoza in sugestija, gre tudi pri mali psihoterapiji za aktiviranje človekovih duševnih potreb, do določene stopnje harmonije, do soljudi oziroma življenja nasploh. Psihoterapija v posvetovalnici oziroma ambulantni službi naj

bi otrokovo porušeno življenjsko ravnotežje ponovno uredila, ublažila posledice pretresov, nesreč, bolezni, neuspehov, pomanjkanje ljubezni in podobno. Psihoterapevt v posvetovalnici ni psihiater, ki bi otroka hipnotiziral ali mu subveriral neko posebno dejanje. Psihoterapevt je lahko vsak človek sočloveku, mati in oče otroku, učitelj učencu, prijatelj znancu in še posebno psiholog, pedagog in svetovalec otrokom s posebnimi težavami. Psihoterapevt ima v posvetovalnici več vlog: delno nadomešča otrokove starše in njihovo čustveno naklonjenost, delno je učitelj in vzgojitelj, ki ga seznanja z novimi spoznanji, delno pa je tudi zdravnik, ker sprošča njegovo napetost, nezadovoljstvo. Seveda psihoterapevt vzporedno dela tudi s starši in učitelji: navaja in uvaja jih v podobne aktivnosti, kot jih otrok počenja v posvetovalnici in te naj bi otroka na podoben način sproščale doma ali pa tudi v šoli uvajale v uspehe in v večje zadovoljstvo s samim seboj. V bistvu je psihoterapija vsaka aktivnost, bodisi z rokami, mislimi, željami, ki pripelje človeka bližje k njegovi

vim potrebam in željam, bližje k ljudem, k sožitju soljudi. Zdravnik za duševne je torej lahko vsak oče, vsaka mati otroku, učitelj v šoli, ki omogoča, da otrok nekaj počne, da dosega uspehe in s temi uspehi meri svoje notranje ravnotežje z zunanjim svetom in ovirami v tem svetu. Psihoterapevt v posvetovalnici ugotovi, kaj otrok želi, potrebuje. V igralni ali skupinski terapiji mu omogoča aktivnost, s katero otrok to doseže. Vzpodbudi ga za podobna opravila doma in v šoli, v krožku, v športnem klubu. Staršem pa svetuje, kako naj otroku pomagajo, da bo preko dela našel samega sebe. Uspeh pri delu, pri katerem se otrok uveljavlja, uči nekaj novega in je deležen čustvene naklonjenosti okolja, je najboljše zdravilo za obupanega, nesrečnega, zbezanega, utujenega in nervoznega otroka ali pa agresivnega. Kazen bi njegovo stanje samo poslabšala, slabo premišljene pridige bi samo utrdile njegovo neprilagojeno vedenje. Le ponovno zanimanje za delo in uspeh pri raznih dejavnostih, mu lahko vrnejo duševno zadovoljstvo in ravnotežje med notranjimi potrebami ter pojoji v življenjskem okolju.

TRIM

šport za vsakogar

VSAKODNEVNA VADBA — IDEAL ALI NUJNOST

Danes je vse več ljudi, zlasti tistih, ki živijo v mestih in čutijo na sebi kvarne posledice industrializacije in urbanizacije, prepričanih, da je telesna vadba koristna in potrebna. Toda od prepričanja do športne dejavnosti je pri marsikom nepremostljiv prepad. Nekateri, ki jih je po vzoru sosedov in znancev padla smučarska ali izletniška mrzlica, menijo, da je nekaj gibanja ob koncu tedna zadostna zaloga za ves teden. Drugi spet gredo občasno kegljat ali s tovariši igrat nogomet, košarko ali telovadit. Prepričani so, da je to že tisto, čemur pravimo športni način življenja. Marsikdo, ne samo laik, tudi strokovnjak je prepričan, da je za mladi

no po dve uri telesne vzgoje dvakrat ali trikrat na teden dovolj. O tem, da bi telesna vadba morala biti za sodob-

nega človeka sestavni del 24-urnega življenjskega ciklusa, govorimo kot o nekakšnem idealu, ki ni zaenkrat niti nujen in za katerega bi bilo lepo, če bi ga (in to le za šoloobvezno in delovno mladino) uresničili do konca tega desetletja. Zanimivo je, da fiziologi niso takega mnenja. Raziskave v različnih deželah Evrope in Amerike so dale podobne rezultate: 300 kalorij dnevno bi moral človek potrošiti med telesno vadbo za normalno vzdrževanje fizioloških funkcij. Kaj to pomeni, prevedeno v razne športne dejavnosti? V eni uri hoje porabi človek približno 240 kalorij. Za lahek tek porabi 4 do 6 kalorij na minuto. Za počasnejše, denimo rekreativno veslanje porabi 10 do 15 kalorij v minuti, prav tako pa tudi za plavanje. To pomeni, da bi moral človek dnevno vsaj uro in deset mi-

nut peščiti ali pol ure plavati ali veslati ali pa nekaj manj kot pol ure porabiti za lahek tek. To prav gotovo ni veliko. In vsak bi si moral najti časa za vsakodnevno telesno vadbo. Zlasti še, če se zaveda, da ne gre zgolj za fiziološko potrebo in koristnost, pač pa da ima takšen način življenja, ki ga lahko imenujemo športni način, raznotere ugodne posledice na delovno sposobnost, splošno počutje, zdravje, zadovoljstvo in vitalnost.

Vsakodnevna telesna vadba za ljudi vseh starosti in zdravstvenih kategorij torej ni le lep in oddaljen ideal, pač pa življenjska nuja.

Ernest Marguč

Takoj pride, samo pozajtrkuje.

Modni kotiček

Mikrokrilo

Kot vemo, je bil najprej moderen mini, potem maks, zatem spet mini in zdaj je spet aktualen mikro, ki bo navduševal dekleta in potem morebiti še bolj njihove občudovalce.

Prišel je čas, ko začenjamo misliti na poletje. Gotovo vas zanima, kaj boste nosile v vročih in sončnih dneh. Moda nam je zopet vrnila malo daljše majice ali srajčke in tem oblekam zopet pravimo mini. Novo pri tem je, da se je mini stopnjeval v mikro. Pod krilcem ali obleko se nosijo hlačke iz istega materiala. Prepričana sem, da bo po dolgem času spet zelo mičen pogled na mlada dekleta.

Sicer pa je žensko geslo: pokazati, kar je lepega, in s tem skriti, kar ni ravno najpopolnejše.

Vrnimo se k mikro krilcem! Zopet boste izbirale med množico vzorcev, a vodila bosta vsekakor pikčast in karo. Krila bodo krojena v eno ali več gub, navzven ali rezana na zvon.

In kako je z modnim kimono-krojem?

Po mojem mnenju se bo resnično uveljavil šele to poletje. Za tople dni si res ne morete izmisliti boljšega in bolj udobnega oblačila nekakšne kimono-krojene ohlapne halje. Ta je lahko kratka ali dolga, kar je odvisno od priljubljenosti in počutja. Ta oblačila bodo nadomestila razne tunike po kopanju. Pristajalo bo zelo vitkim dekletom

in ženam. Takšni bodo letos tudi kopalni plašči, ki pa jim nikakor ne uide mornarski navdih.

Večerne obleke tega sloga bodo delovale lahkotno in sproščeno, le pri izbiri materiala morate paziti, da linija ne bi bila videti robata. Zatorej boste uporabljali materiale, ki imajo podobne kvalitete kot muslin, svileni žoržet in podobno. Pri izvedbi naj vas še spomnim, da ne bi pozabili na gracioznost — saj nekoliko vodi spomin na japonski ženski kimono. Rokavi naj bodo široki, naj bodo kot tančica, preložena čez roko, spodaj pa se bodo zaključevali trikotno.

Za poletje izbirajte med svetlimi, živahnimi in harmoničnimi barvami. Uspeh ne bo izostal.

Še najbolje se letos nosi hlačni kostim. Jopa je prešerna dolga, obratnik pa seveda mornarsko zaobljen. Hlače so širše, pa vendar ne prav ople-tajoče.

Pletene obleke.

Ne samo, da so pletenine v ospredju letošnje mode, marveč so tudi lepe in še več — praktične.

Za vas imam danes dva modela, ki si ju lahko privoščijo vsaka za slovesne priložnosti.

Dragica Tesner

Avtomoto šport

V soboto, 8. aprila letos, je avtomoto sekcija »SATURNUS« organizirala prvi Sky rally. To je turistična vožnja avtomobilov, združena s smučanjem in spretnostno vožnjo avtomobilov. Progo je treba prevoziti v določenem času in v posameznih etapah, vendar pa je povprečna hitrost tako majhna, da progo lahko prevozi vsak udeleženec. Običajno je 40 km/h.

Vožnja našega sky rallyja je potekala po naslednjih krajih naše prelepe Gorenjske: start in cilj v tovarni v Ljubljani, dalje v Trzin, Spodnji Brnik, Cerklje, Predoslje, Naklo, po stari cesti v Tržič, skozi Srednjo vas v Begunje, Žirovnico, preko Jesenic, Kranjske gore, Rateč v Planico in nazaj v

Ljubljano. Na progi je bilo postavljenih 7 kontrol, in sicer: 3 prehodne ali podpisne in 4 časovne. Podpisne kontrole so bile v Cerkljah, Predosljah, Srednji vasi, časovne pa na startu in cilju v tovarni ter v Naklem, Žirovnici in Planici. Vožnja v Planico je trajala 2 uri, 30 minut in 18 sekund, nazaj v Ljubljano pa 1 uro, 54 minut in je trajala skupno 4 ure, 24 minut in 18 sekund. Smučarji pa so imeli na razpolago za pripravo, ogled proge in ogrevanje 1 uro in 15 minut. Tekmovalca

sta torej imela za vse skupaj vožnje na razpolago 5 ur, 39 minut in 18 sekund časa.

Smučarska proga je bila dolga 500 metrov in je imela 14 vrat. Sneg je bil zmrazjen in zelo »hiter«, kar so pokazali tudi rezultati smučarjev.

Vsak tekmovalac-voznik je lahko vozil in smučal ali pa je imel lahko svojega smučarja, ki je zanj tekmoval samo v smučanju.

Tekmovanje se je začelo ob 6. uri s tehničnim pregledom vozil. Vreme je bilo organizatorjem in tekmovalcem zelo naklonjeno, saj je bilo sončno in toplo. Starterju se je javilo na start od 16 pri-

javljenih 15 tekmovalcev, med njimi tudi ena voznica, ki zasluži še posebno pohvalo, saj se je borila popolnoma enakovredno z drugimi tekmovalci. Vsi tekmovalci so bolj ali manj uspešno premagali vse ovire na progi in se srečno vrnili v tovarno na cilj. Tu pa jih je čakala še ena preizkušnja, in sicer spretnostna vožnja. Po zadnji disciplini pa je bila v menzi tovarne še malica za vse tekmovalce in tehnično ekipo.

Priznanja za tekmovalce pa so bila naslednja: prvi trije v smučanju so dobili kolajne, prvi trije v spretnostni vožnji so prejeli diplome, prvi trije v skupni uvrstitvi pa so do-

bili pokale v trajno last, pension v Kranjski gori, in sicer 2 × 3 dni, 2 × 2 dni in 2 × 1 dan ter praktične nagrade. Praktične nagrade so dobili tudi vsi ostali tekmovalci-vozniki.

Končni vrstni red — skupna uvrstitev:

1. Ing. Matjaž Kušar-Tomaž Malus — 70 kazenskih točk,
2. Janez Nežmah-Matjaž Reisner — 200 kazenskih točk,
3. Slavko Zajc-Borut Černe — 230 kazenskih točk.

Žal pa si je prihod tekmovalcev na cilj in spretnostno vožnjo ogledalo zelo malo gledalcev, vendar tistim, ki so prišli, gotovo ni bilo žal.

Jože Šurk

NAGRADNA KRIŽANKA ZA PRVI MAJ

Za prvomajske praznike boste imeli več časa. Da nas ne boste popolnoma pozabili, smo vam pripravili za razvedrilo lepo nagradno križanko.

1. nagrada 150 dinarjev
2. nagrada 100 dinarjev
3. nagrada 80 dinarjev
10 nagrad po 10 dinarjev
Rešitve oddajte v nabiralnik Glas Saturnusa do 10. maja. Vsak član kolektiva lahko sodeluje le z eno rešitvijo!

Če našo vratarnico pogledaš od zunaj, misliš, da je stara italijanska karavla, če jo pa pogledaš znotraj, pa ne veš, ali je to temnica za razvijanje filmov ali sušilnica mesa. Če bo komu od beljenja ostalo kaj beleža, naj se izkaže še v vratarnici.

Naši mizarji menijo, da zaslužijo svoj praznik tako kot šoferji, žene in drugi. Pravijo, da bi bil najbolj primeren 19. marca, ker je edino ta svetnik zmeraj z žago slikan.

Odkar je bil Marjan Skok cepljen proti črnim kozam, so mu nevarne samo še blondi.

Ivan je rekel, da njegovih otrok že ne bodo tuje štoklje nosile. Zato je po poroki odšel v Prekmurje in si ujel štokljo. Zdaj mu otroke nosi lastna štoklja.

		SESTAVIL: BAJČ MARJAN	TESTA- MENT	ŽENSKO IME	ROMAN FRANC. RO- MANTIKA CHATEAU- BRIANDA	VOJVO- DINEC			
		OVALNA SKLEDA							
		DEL OKONČI NE							
		PLOSKOV. MERA							
ZVITEK							KAZALNI ZAJMEK	EDO ROBIČ	MESTO V INDIJI
OSEBNI ZAJMEK						UPAD MOR- VODE ANA- PAVLOVA			
OZIRALNI ZAJMEK TIBETANSKO GOVEDO					VETRNI JOPIČ SREDIŠČE VRTENJA				
LEDNICA	DOBA	KOMUNALNA NAPRAVA						MEDMET MESTO V PERUJU	
GRADBENI MATERIAL			STARORIM. UTEZ NORDIJSKA BOŽAN- STVA			IME TREH PER- GAMSKIH KRALJEV			
LESE- NJACA				EGIPTOV. DOLŽIN. MERA			KRILLO RIM. LEGIJE GEZIČ		
GANKAR			ZVEZA BORCEV KOEFIGENT, KI IMA SPRE- MENLJIVO VREDNOST			CEYLON ALIJA KOSIR		JUNAK HAUHOVE PRAVIJI CE	ZRAČNO EDRAVILI ŠČE V SVICI
SPACAL LOJZE		PRISTANIŠKO MESTO NA OTOKU UPOLU ODPADEK				VULKAN NA JAPONSKEM BERAČ V HOMERJEVI ODISEJI			
HRV. IZUMITEJ			VEDEVEK TITA POM- PONJA OBLAK VATROSLAV			ČAPKOVA DRAMA RUŠKI ČAJNIK			
				100m ²		SUKNJIČ GRAPA			
BIBLIJ. OSEBA				KRAJ BLIZU JEZERA TANA DIKTAT			SLAVNA DRUŽINA IZDELOVAL VIOLIN IZ CREMONE	MASSE- NETOVA OPERA	TROPSKA PAPIGA
TOVARNA AVTOM. MARIBOR				NATRIJ ARGEN- TINA		NARKOZA			
OZIRALNI ZAJMEK	ŽENSKO IME	DOMAČA ŽIVAL				INSEKT IZRAZ PRI TENISU			
SLOVEN. JEZIKO- SLOVEC					TRAVNATA STEPA- LANTAN				
DREVO REDI				DVIGA- LO					
ILUSTRA- TOR				ŽENSKO IME					